

ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะของประชาชนที่มาใช้บริการ
แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตน อำเภศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ
Knowledge attitudes and practices regarding antibiotics use
in outpatient department at Sirattana Hospital.

ปรีชา อินรสปงค์¹

Preecha inratsapong¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะของประชาชนที่มาใช้บริการ แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตน อำเภศรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ t-test, One-way ANOVA และทำการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะอยู่ในระดับสูง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.74 3.89 และ 3.94 คะแนนตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนด้านความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีทักษะ และพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความรู้ไม่แตกต่างกัน ส่วนทักษะและพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ความรู้, ทักษะ, พฤติกรรม, การใช้ยาปฏิชีวนะ

1 เภสัชกรชำนาญการ กลุ่มงานเภสัชกรรมและคุ้มครองผู้บริโภค โรงพยาบาลศรีรัตน

1 Pharmacist, Professional Level. Department of Pharmaceutical and Consumer Protection, Sirattana Hospital

Email : preechains123@gmail.com

Abstract

Knowledge attitudes and practices regarding antibiotics use in outpatients at Sirattana Hospital. This descriptive research aimed to study the level of knowledge attitudes and practices regarding antibiotics use in outpatients at Sirattana Hospital, Sirattana district, Sisaket province with personal factors are different. The sample of 180 people, were interviewed using a structures questionnaire. The descriptive analysis is performed and the results to be presenting as percentages, means, standard deviations, F-test and t-test will be used to compare the means of two groups. Least Significant Difference (LSD) is used for hypothesis testing. The study showed, the level of knowledge attitudes and practices, Overall in the high ($\bar{X} = 0.74$, $\bar{X} = 3.89$, $\bar{X} = 3.94$). The comparison of knowledge attitudes and practices regarding antibiotics use with different personal factors. It was found that the samples with different gender and age, the attitudes and practice not different but knowledge was significantly different ($p < .05$). The samples with different marital status, the knowledge not different but attitudes and practices was significantly different ($p < .05$). The samples with different education level occupation and income, the knowledge attitudes and practices was significantly different ($p < .05$).

Keywords: Knowledge, attitudes, practices, antibiotics

บทนำ

ปัญหาการใช้ยาอย่างพร่ำเพรื่อโดยเฉพาะยาปฏิชีวนะถือเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเพราะนอกจากจะส่งผลต่อค่าใช้จ่ายทางด้านสุขภาพและความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นแล้วยังจะส่งผลต่อการเกิดปัญหาการระบาดของเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในประเทศไทยพบว่าแต่ละปีมีจำนวนคนติดเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพประมาณ 100,000 ราย สูญเสียทางเศรษฐกิจอย่างน้อย 40,000 ล้านบาท (0.6% GDP)⁽¹⁾ การใช้ยาปฏิชีวนะในประเทศไทยส่วนใหญ่จะถูกใช้อย่างพร่ำเพรื่อไม่มีข้อบ่งชี้และไม่สมเหตุผลในอัตราที่สูง สาเหตุส่วนใหญ่ของปัญหาการใช้ยาปฏิชีวนะที่ไม่เหมาะสมเกิดจากความรู้ความตระหนักที่ไม่ถูกต้องของประชาชน จากผลการสำรวจอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ. 2562 ในด้านความรู้และความตระหนักเรื่องการใช้อย่างเหมาะสมและเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพของประชาชนในประเทศไทยพบว่าประชาชนมีความรู้เรื่องการใช้อย่างเหมาะสมและเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพเพียงร้อยละ 24.3 โดยมากกว่าครึ่งที่เข้าใจไม่ถูกต้องในประเด็น “ยาปฏิชีวนะไม่สามารถฆ่าเชื้อไวรัส” “ยาปฏิชีวนะไม่สามารถรักษาไข้หวัด” “ยาปฏิชีวนะไม่ใช่ยาแก้แสบ” และ “การได้รับยาปฏิชีวนะบ่อยครั้งก่อให้เกิดผลข้างเคียงได้ โรคหรือสาเหตุในการใช้ยาต้านจุลชีพของประชาชนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 43.2) คือไข้หวัดใหญ่ ซึ่งจัดเป็นการใช้ยาอย่างไม่เหมาะสม⁽²⁾ นอกจากนี้ยังพบปัญหาการกระจายยาที่มีอยู่ทั่วไปและขาดการควบคุมกำกับอย่างจริงจังจึงทำให้ประชาชนเข้าถึงยาปฏิชีวนะได้ง่ายโดยแหล่งที่มีการ

กระจายยาปฏิชีวนะมากที่สุด คือร้านยา และคลินิก ซึ่งมีอัตราการใช้อย่างไม่เหมาะสมในโรคที่ไม่จำเป็นต้องประมาณร้อยละ 40 ถึง 60⁽³⁾ ในอำเภอศรีรัตนะพบแนวโน้มมูลค่าการบริโภคยาปฏิชีวนะของประชาชนเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาการซื้อยาปฏิชีวนะบริโภคเอง อย่างพร่ำเพรื่อและไม่เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัย จึงต้องการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการใช้อย่างเหมาะสมของผู้มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนและกำหนดแนวทางการทำงานเพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาปฏิชีวนะที่ไม่เหมาะสมดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ในการใช้อย่างเหมาะสมของประชาชนที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ในการใช้อย่างเหมาะสมของประชาชนที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตนะ อำเภอ ศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีการดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Study) กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตัวแปรตาม คือ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ในการใช้ยาปฏิชีวนะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในศึกษา คือ ประชาชนที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตน อำเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 336 คน (โดยประมาณ ค่าเฉลี่ยต่อเดือนจากสถิติผู้มารับบริการ 3 เดือนย้อนหลัง) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan⁽⁴⁾ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรง และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งผลการทดสอบได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.87

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล กับค่าเฉลี่ยระดับความรู้ ทักษะและพฤติกรรม ในการใช้ยาปฏิชีวนะ โดยการทดสอบค่าที (t- test for independent samples) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One way analysis of variance (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่าง จะใช้การทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD กำหนดค่านัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 180 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 63.9) มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 33.3) มีสถานภาพ สมรส (ร้อยละ 68.3) มีระดับการศึกษาสูงสุดคือ มัธยมศึกษา (ร้อยละ 37.2) ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 31.7) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 5,000-10,000 บาท (ร้อยละ 48.9)

ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ในการใช้ยาปฏิชีวนะ พบว่า โดยภาพรวม กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ในการใช้ยาปฏิชีวนะ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ($\bar{X} = 0.74$, S.D. = 0.17) ทักษะในการใช้ยาปฏิชีวนะ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.40) และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.47)

ผลการเปรียบเทียบระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ จำแนกตามปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีทักษะ และพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน ส่วนความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีความรู้ไม่แตกต่างกัน ส่วนทักษะและพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ในการใช้ยาปฏิชีวนะ ของประชาชน ที่มารับบริการ แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตน อําเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ ของประชาชนที่มารับบริการ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีรัตนโดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ช่อผกา นาคมิตร⁽⁵⁾ ทำการศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ อย่างสมเหตุสมผลในกลุ่มผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตามความแตกต่างของลักษณะประชากรพบคะแนนเฉลี่ยของการมีความรู้ที่ถูกต้อง การมีทักษะ และพฤติกรรมที่ดี และผลการศึกษาของ ชนิษฐา มณีแนม⁽⁶⁾ ทำการศึกษา เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติในการใช้ยาของผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลควนเนียง จังหวัดสงขลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้และการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง ส่วนทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง และ ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วสาวิ กลิ่นขจร และศิริรัตน์ กาญจนวชิรกุล⁽⁷⁾ ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการ ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพศูนย์อนามัยที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะในระดับต่ำ ส่วนพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะระดับพอใช้ โดยมี หลายด้านที่ยังไม่ถูกต้องเหมาะสม และผลการศึกษาของ Mohamed, Alanizy, Almutairi, Alshamari & Akelly⁽⁸⁾ ศึกษาเกี่ยวกับ รูปแบบ ความรู้ และทัศนคติในการ

ใช้ยาปฏิชีวนะอย่างไม่สมเหตุสมผลในชุมชนประเทศ ชาติอูธอาระเบีย พบว่าความรู้และทัศนคติต่อการ ใช้ยาปฏิชีวนะส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ

การเปรียบเทียบระดับความรู้ ทักษะ และ พฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะ ของประชาชนที่ มา รับบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตน อําเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัย ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า 1) ประชาชนที่ มา รับบริการ แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตน อําเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศต่างกัน มีความรู้ในการใช้ยาปฏิชีวนะแตกต่างกัน ส่วนทัศนคติ และพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทิพวรรณ วงเวียน⁽⁹⁾ ทำการศึกษาเรื่องความรู้เกี่ยวกับการใช้ ยาปฏิชีวนะในโรคติดเชื้อเฉียบพลันของระบบ ทางเดินหายใจส่วนบนของผู้ป่วยนอกที่เป็นโรค ดังกล่าวในโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้านเพศ ไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะ และ ส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชนิษฐา มณีแนม⁽⁶⁾ ทำการศึกษา เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติในการใช้ยาของผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลควนเนียง จังหวัดสงขลา พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติตัวเรื่องการใช้ยาจะเห็นว่ามี ความสอดคล้องกันเฉพาะด้านความรู้เท่านั้น ส่วนด้าน เจตคติ และการปฏิบัติไม่สอดคล้องกัน 2) ประชาชน ที่มารับบริการ แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาล ศรีรัตน อําเภอสรรคบุรี จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีอายุ ต่างกัน มีความรู้ในการใช้ยาปฏิชีวนะแตกต่างกัน

ส่วนทัศนคติและพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน เทียบกับ ผลการศึกษาของ Oh et al.⁽¹⁰⁾ ศึกษาเรื่อง ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้ป่วย ที่มารับบริการในแผนกเภสัชกรรมผู้ป่วยนอก ในโรงพยาบาลป็นัง ประเทศมาเลเซีย มีความ สอดคล้องกันเฉพาะด้านทัศนคติ ที่พบว่า มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านอายุ และสอดคล้อง โดยส่วนใหญ่กับผลการศึกษาของ ซอผกา นาคมิตร⁽⁵⁾ ที่ศึกษาเปรียบเทียบ ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม การใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลในกลุ่มผู้สูงอายุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าช่วงอายุที่ต่างกันมีความรู้ และพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติส่วนทัศนคติไม่แตกต่างกัน

3) ประชาชนที่มารับบริการ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีทัศนคติ และพฤติกรรม ในการใช้ยาปฏิชีวนะแตกต่างกัน ส่วนความรู้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ กาญจนชญา ศิริโชติ⁽¹¹⁾ ทำการศึกษาเพื่อการประเมินความรู้ ทัศนคติ และ การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะ ในตำบล ควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างความรู้ ทัศนคติ กับ สถานภาพสมรส ส่วนการปฏิบัติไม่มีความสัมพันธ์ กัน

4) ประชาชนที่มารับบริการ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับการศึกษาสูงสุดต่างกัน มีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนชญา ศิริโชติ⁽¹¹⁾ ทำการศึกษาเพื่อประเมินความรู้ ทัศนคติ

และการปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะ ในตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า มีความสัมพันธ์ กันระหว่างความรู้ ทัศนคติ และการ ปฏิบัติในการใช้ยาและไม่สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ ทิพวรรณ วงเวียน⁽⁹⁾ ทำการศึกษา เรื่องความรู้ เกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะในโรคติดเชื้อเฉียบพลัน ของระบบทางเดินหายใจส่วนบนของผู้ป่วยนอกที่ เป็นโรคดังกล่าวในโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราช เทวี ณ ศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัยด้าน ระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา ปฏิชีวนะ และผลการศึกษาของ สุวัฒน์ ปริสุทธุวิมพร และมณฑนา เหมชะญาดิ⁽¹²⁾ ทำการศึกษาเรื่องปัจจัย ที่ผลต่อการ ใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการ ใน โรงพยาบาลชลง จังหวัดจันทบุรี ปัจจัยที่มีอำนาจ ทำนายพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะ พบว่า ระดับ การศึกษาเป็นปัจจัยที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5) ประชาชนที่มารับบริการ แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศรีรัตนะ อำเภอสรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีอาชีพต่างกัน มีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม ในการใช้ยาปฏิชีวนะแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ ขนิษฐา มุณีแนม⁽⁶⁾ ทำการศึกษา เรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับความรู้ ทัศนคติ และการ ปฏิบัติในการใช้ยาของผู้ป่วยนอก โรงพยาบาล ควนเนียง จังหวัดสงขลาพบว่าอาชีพมีความสัมพันธ์ กับความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติตัวเรื่องการใช้ยา และไม่สอดคล้อง กับผลการศึกษาของ กาญจนชญา ศิริโชติ⁽¹¹⁾ ทำการศึกษาเพื่อการประเมินความรู้ ทัศนคติ และ การปฏิบัติตัวเกี่ยวกับการใช้ยา ปฏิชีวนะ ในตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างความรู้ ทัศนคติ

และการปฏิบัติในการใช้ยาปฏิชีวนะ กับปัจจัยด้านอาชีพ 6) ประชาชนที่มารับบริการ แผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีความรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของชนิษฐา มุณีแนม⁽⁶⁾ ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติในการใช้ยาของผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลควนเนียง จังหวัดสงขลา พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติตัวเรื่องการใช้ยา และไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จิรัชัย มงคลชัยภักดิ์, จิรวรรณ ร่มสุข และเอมอร ชัยประทีป⁽¹³⁾ ทำการศึกษาเรื่องความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการใน ร้านยาชุมชน จังหวัดปทุมธานี พบว่า รายได้ของตนเองเฉลี่ย (ต่อเดือน) ไม่มีผลต่อระดับความรู้และพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการ

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษา พบว่าประชาชนยังมีความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะไม่ถูกต้องและเหมาะสมในหลายประเด็น เช่น ความสำคัญของเวลาในการรับประทานยา การอ่านสัญลักษณ์บนฉลากยา และวิธีการเก็บรักษายา นอกจากนี้ยังพบว่ามีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ปัจจัย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข รวมทั้งผู้ที่มีส่วน

เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ควรนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนในการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง รวมทั้งควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อและพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะที่เหมาะสม โดยเน้นในประเด็นที่ยังเป็นปัญหาและจำแนกกลุ่ม เป้าหมายตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

2. ควรเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น และขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขึ้นเพื่อให้ทราบถึงความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะของประชาชนโดยทั่วไป

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในการใช้ยาปฏิชีวนะเพิ่มเติม เพื่อนำมาวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสำคัญและนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ นายแพทย์พงศนาล หาญเจริญพิพัฒน์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีรัตน ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ ที่สละเวลาในการตรวจทานแก้ไข ข้อบกพร่อง ตรวจทานความถูกต้องของภาษา และพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอขอบพระคุณ ประชาชนที่มารับบริการแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลศรีรัตน อำเภอสรีรัตน จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้การจัดทำการวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข. รายงานประจำปี 2558 สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.). นนทบุรี: บริษัทสมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด; 2559.
2. สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ. [อินเทอร์เน็ต]. (ม.ป.ท.). [เข้าถึงเมื่อ 23 ส.ค. 2564].
เข้าถึงได้จาก: <http://ihppthaigov.net/DB/publication/attachresearch/430/chapter2.pdf>
3. นิธิมา สุ่มประดิษฐ์, เสาวลักษณ์ ชุนนางกุล, ภูษิต ประคองสาย และวิษณุ ธรรมลิขิตกุล. การกระจาย และ
การใช้ยาปฏิชีวนะของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คลินิก และร้านยา. วารสารวิจัยระบบ
สาธารณสุข 2556;7:268-280.
4. Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. Determining sample size for research activities. Journal of
Educational and Psychological Measurement 1970; 30:607-610.
5. ช่อผกา นาคมิตร. ความชุก ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะอย่างสมเหตุผลและ
ผลิตภัณฑ์สุขภาพกลุ่มเสี่ยงปลอมปนสเตรปโตค็อกคัสในกลุ่มผู้สูงอายุจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสาร
ไทยโภชนาการ 2563;15:81-94.
6. ขนิษฐา มณีแนม. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติในการใช้ยาของผู้ป่วยนอก
โรงพยาบาลควนเนียง จังหวัดสงขลา. วารสารเภสัชกรรมคลินิก 2557;21:66-80.
7. วสวี่ กลิ่นขจร และศิริรัตน์ กาญจนวชิรกุล. พฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการใน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 3. [อินเทอร์เน็ต] 2554. [เข้าถึงเมื่อ 6 ก.ย. 2564].
เข้าถึงได้จาก: <http://hpc3.anamai.moph.go.th/hpc/vijai/tong1.20454.pdf>
8. Mohamed, H. F., Alanizy, N., Almutairi, S., Alshamari, E., & Akelly, H. Patterns, Knowledge
and Attitudes of Irrational Antibiotic Use in the Saudi Community. [Internet].
2014. [cited 2021 Aug 31]. Available from: <http://www.iiste.org/Journals/index.php/JBAH/article/download/11220/11512>
9. ทิพวรรณ วงเวียน. ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาปฏิชีวนะในโรคติดเชื้อเฉียบพลันของระบบทางเดินหายใจ
ส่วนบนของผู้ป่วยนอกที่เป็นโรคดังกล่าวในโรงพยาบาล สมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา.
วารสารเภสัชกรรมไทย 2557; 6:106-114.
10. Oh, A. L., Hassali, M. A., Al-Haddad, M. S., Sulaiman, S. A., Shafie, A. A., & Awaisu, A.
Public knowledge and attitudes towards Antibiotic usage: a cross-sectional study
among the general public in the state of Penang, Malaysia. [Internet]. 2011.
[cited 2021 Aug 30]. Available from: <http://www.jidc.org/index.php/journal/article/view%20File/21628809/544>

เอกสารอ้างอิง

11. กาญจนชญา ศิริโชติ. การประเมินความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะใน
ตำบลควนธานี อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ประเทศไทย. [อินเทอร์เน็ต]. 2555. [เข้าถึงเมื่อ 18 ส.ค.
2564]. เข้าถึงได้จาก: <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/45155>
12. สุวัฒน์ ปริสุทธิธรรมพร และมณฑนา เหมชะญาติ. ปัจจัยที่ผลต่อการใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการใน
โรงพยาบาลขลุ้ง จังหวัดจันทบุรี. วารสารศูนย์การแพทยศาสตร์คลินิก โรงพยาบาลพระปกเกล้า
2557; 31:114-127.
13. จิรัชัย มงคลชัยภักดี, จิรวัดน์ รามสุข และเอมอร ชัยประทีป. การศึกษาความรู้และพฤติกรรมเกี่ยวกับ
การใช้ยาปฏิชีวนะของผู้รับบริการในร้านยาชุมชนจังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการ EAU
Heritage Journal มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย (ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) 2555; 6:90-99.